

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKÎ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (ö. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

11.Ekim.2015, Pazar - Sayfa 1
(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi
Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012
Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir
Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Eser Hakkında

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Ses kayıtları ve Ders notlarına
www.sifadersleri.com
adresinden ulaşabilirsiniz.

DERS KONUSU:

- 1. BÖLÜM:** Yüceler Yücesi Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'in Şân ve Şerefini Yüceltmesi
- 2. KISIM:** Allah Teâlâ'nın, Resûl-i Ekrem'e Beden ve Huy Güzellikleri, Din ve Dünya Üstünlükleri Vermesi
- 4. FASIL:** Peygamber Efendimiz'in Aklı, Zekâsı, Duyuları, Konuşması ve Davranışları

Arapça Kaynak sf. 114
Türkçe Tercüme, Cilt.1 - sf. 184

٩١ - وقد حكي عنه [ﷺ] أنه كان (١٩/أ) يرى في الشَّيْبَا (٢) أحدَ عشر
نَجْمًا (٣).

وهذه كلها محمولة على رؤية العين ، وهو قول أحمد بن حنبل وغيره .
وذهب بعضهم إلى ردها إلى العلم ، والظواهر تُخَالِفُهُ ، ولا إِحَالَةَ في
ذلك ، وهي من خواصِّ الأنبياء وَخِصَالِهِمْ .

٩٢ - كما أخبرنا أبو محمد: عبدُ الله بن أحمد العَدْلُ من كتابه؛ حدثنا
أبو الحسن المقرئ الفرغاني حدثنا أمُّ القاسم بنتُ أبي بكرٍ ، عن أبيها ، حدثنا
الشریف أبو الحسن: علي بن محمد الحسني، حدثنا محمد بن محمد بن
سعيد ، حدثنا محمد بن أحمد بن سليمان ، حدثنا محمد بن محمد بن
مرزوق ، حدثنا همام (٤) [قال] ، حدثنا الحسن ، عن قتادة ، عن يحيى بن
وئاب ، عن أبي هريرة ، عن النبي ﷺ؛ قال: «لما تَجَلَّى اللهُ لِمُوسَى عليه
السلام - كان يُبَصِّرُ النملةَ على الصِّفَا ، في الليلة الظلماءِ ، مَسِيرَةَ عَشْرَةِ
فَرَسَاتٍ» (٥). ولا يبعدُ على هذا أن يختصَّ نبينا بما ذكرناه من هذا الباب بعد
الإسراء والحُظُوة بما رأى من آيات ربِّه الكبري.

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemden Ülker (Süreyyâ) takımıydı-
dındaki on iki yıldızı bir arada gördüğü rivâyet edilmiştir.¹

Ahmed ibni Hanbel ve daha başka âlimlerin de söylediği gibi, Pey-
gamber Efendimiz'in Necâşî'yi, Beytü'l-Makdis'i ve Kâbe'yi görmesi, göz-
leriyle görmesi şeklinde anlaşılmıştır. Her ne kadar bazı âlimler bu görme
olayını bilme (mükâşefe) diye yorumlamış ise de rivâyetler bu yorumun
isâbetli olmadığını göstermektedir. Zâten Resûlullah'ın bunları gözle gö-
rüyormuş gibi haber vermesi olmayacak şey değildir. Çünkü bunlar pey-
gamberlere mahsus özelliklerdendir.

Ebû Hüreyre radiyallahu anhdan rivâyet edildiğine göre Resûl-i Ek-
rem sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Hz. Mûsâ; Allah
Teâlâ kendisine tecelli ettiği zaman, gözünde öyle bir nûr meydana geldi
ki, karanlık bir gecede, on fersah² ötede, bir taşın üzerinde bulunan ka-
rincayı bile götürdü.”³

Şâyet Hz. Mûsâ, Allah Teâlâ'nın kendisine tecelli etmesiyle böyle
bir özelliğe sahip olmuşsa, Sevgili Peygamberimiz'in Mi'râc'a çıktıktan
ve Rabbinin en büyük mucizelerinden bir kısmını görme bahtiyarlığına
erdikten sonra yukarıda zikrettiğimiz özellikleri şahsında barındırması ol-
mayacak şey değildir.

1. Süyûtî, bu hadisin kaynağını bulamadığını söylemiştir (Menâhilü's-safâ, s. 46, nr. 88).

2. Bir fersah; üç mil, diğer bir ifadeyle 5544 m. veya 12.000 adım yani yaklaşık bir buçuk
saatlik bir mesafedir.

3. Taberânî, el-Mu'cemü's-sağîr (Selefi), I, 65, nr. 77.

Rükâne Pehlivan

Resûl-i Ekrem Efendimiz, o devrin en güçlü pehlivanı olan Rükâne'yi (v. 42/662) İslâm'a dâvet etmiş, kendisini yendiği takdirde Müslüman olacağına dâir ondan söz almış, sonra da tuttukları güreşte onu yenmiştir. Peygamber Efendimiz'in çok güçlü olan Rükâne'yi Câhiliye devrinde yendiği, bunun üzerine Rükâne'nin tekrar tekrar güreşmek istediği, Resûl-i Ekrem'in de üç defa onun sırtını yere getirdiği belirtilmektedir. Bu konuda birçok rivâyet vardır.

Rükâne'nin adı, Rükâne bin Abdiyezîd ibni Hâşim el-Kureşî el-Muttalibî'dir. Soyu Resûl-i Ekrem'in soyu ile Abdümenâf'ta birleşir. Rükâne, yenildiği takdirde Müslüman olacağına söz verdiği hâlde sözünü tutmamış, ancak Mekke Fethi'nde İslâmiyet'i kabul etmiş, sonra da Medine'ye yerleşmiştir. Peygamber Efendimiz'in Rükâne'yi yendiği muhtelif hadis kitaplarında zikredilmektedir.¹ Kâdî İyâz, Abdürrezzâk es-San'ânî'nin *el-Musannef*'inde kaydedildiği gibi² ondan "Ebû Rükâne" diye söz etmişse de, doğrusunun Rükâne olduğu kaydedilmektedir.

٩٣ - وقد جاءت الأخبار بأنه صرع رُكَّانَةَ^(١)، أشدَّ أهلٍ وقته ، وكان دعاه إلى الإسلام.

٩٣ م - وصارعَ أبا رُكَّانَةَ في الجاهلية ، وكان شديداً ، وعَاوَدَه ثلاثَ مرات ، كلَّ ذلك يصرعه رسولُ الله ﷺ^(٢).

1. Ebû Dâvûd, Libâs 21, nr. 4078; Tirmizî, Libâs 42, nr. 1784.

2. *el-Musannef*, XI, 427.

٩٤ - وقال أبو هريرة: ما رأيت أحداً أسرع من رسول الله ﷺ في مشيه ،
كأنما الأرض تطوى له ، إنا لنجهد أنفسنا وهو غير مكترث^(٣) .

٩٥ - وفي صفته: أَنَّ ضَحِكَهُ كَانَ تَبَسُّماً ، إِذَا التَفَتَ التَفَتَ مَعاً ، وَإِذَا مَشَى
مَشَى تَقَلُّعاً ، كَأَنَّمَا يَنْحَطُّ مِنْ صَبَبٍ^(٤) .

Sûratli Yürüyüşü

Ebû Hüreyre radiyallahu anı şöyle demiştir: “Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemden daha sûratli yürüyen birini görmedim. Sanki yüzü onun önünde dürülüyordu. O gayet rahat bir şekilde yürüyüp gider, fakat biz ona ayak uydurmakta zorlanırdık.³

Ebû Hüreyre, aynı konuya dâir bir başka rivayetinde Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem'in bazı özelliklerini şöyle nakletmiştir:

Onun gülmesi tebessüm şeklindeydi. Bir tarafa döndüğünde bütün vücûduyla dönerdi. Yürürken ayağını yerden hızlıca kaldırıp basardı, meyilli bir yerden iniyormuş gibi yürürdü.⁴

3. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 380; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), XIV, 215, nr. 6309.

4. Tirmizî, *Menâkıb* 10-12, nr. 3641-42, 3645, 3648; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 350, 380, V, 97, 105.

فصل

[فِي فَصَاحَةِ لِسَانِهِ، وَبَلَاغَةِ قَوْلِهِ ﷺ]^(۱)

وأما فصاحة اللسان، وبلاغة القول، فقد كان ﷺ من ذلك بالمحلّ الأفضل والموضع الذي لا يُجْهَل، سلاسة طبع، وبراعة منزع، وإيجاز مقطع، ونصاعة لفظ، وجزالة قول، وصحة معانٍ، وقلة تكلف، أُوتِيَ جوامع الكلم، وخُصَّ ببدايع الحكم، وعُلِّمَ السنة العرب، يخاطبُ كلَّ أمة منها بلسانها، ويحاورها بلغتها^(۲)، ويباريها (ب/۱۹) في منزع بلاغتها، حتى كان كثير من أصحابه يسألونه في غير موطن، عن شرح كلامه، وتفسير قوله.

5. Peygamber Efendimiz'in Düzgün ve Doğru Konuşması (fesâhati), Etkili ve Yerinde Söz Söylemesi (belâgati)

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem'in düzgün ve doğru konuşma, etkili ve yerinde söz söyleme yeteneği en üstün seviyede ve herkesin bilip hayran kaldığı düzeyde idi. Sözlerinde tabiatından gelen açıklık vardı. Söze pek güzel bir girişle başlar, hoş bir üslûpla bitirirdi. Kelimeleri son derece anlaşılır şekilde telaffuz eder, cümleleri pek düzgün bir şekilde kurardı. Maksadını zorlanmadan anlatırdı. Çünkü Allah Teâlâ ona "vecîz konuşma, az sözle çok mâna ifâde etme" özelliği vermiş, duyulmamış faydalı bilgiler bağışlamış, Arapça'nın bütün lehçelerini öğretmişti.

Resûl-i Ekrem Efendimiz'in vecîz konuşma özelliği, "Cevâmiu'l-kelim" tâbiriyle ifâde edilir. Kendisi bazı hadislerinde bu özelliğinden şöyle söz etmiştir:

"Ben cevâmiu'l-kelim ile gönderildim."¹ "Bana cevâmiu'l-kelim verildi."²

Allah'ın Elçisi bu ifâdeleriyle, kendisine verilen fesâhat ve belâgat kabiliyetleri sâyesinde, mânaların derinliğine kolaylıkla nüfuz edebildiğini ve kendisine ilham edilen hikmetli sözlerle merâmını kısaca anlatabildiğini belirtmiştir.

Her Kabilenin Kendi Lehçesiyle

Allah'ın Sevgili Elçisi her kabileye kendi lehçeleriyle hitap eder, onlarla kolayca anlaşır. Hangi konuda belâgat gösteriyorlarsa, o konuda onlarla yarışır. Kureyş kabilesine mensup sahâbîler, zaman zaman ona, diğer kabilelerin lehçeleriyle söylediği sözlerin ne anlamla geldiğini sorarlardı.

1. Buhârî, Cihâd 122, nr. 2977; Müslim, Mesâcid 6, nr. 523.

2. Müslim, Mesâcid 5, 7-8, nr. 523.

[و] مَنْ تَأَمَّلَ حَدِيثَهُ وَسِيرَهُ عِلِمَ ذَلِكَ وَتَحَقَّقَهُ؛ وَلَيْسَ كَلَامُهُ مَعَ قَرِيشِ
وَالْأَنْصَارِ، وَأَهْلِ الْحِجَازِ، وَنَجْدٍ، كَكَلَامِهِ مَعَ ذِي الْمِشْعَارِ الْهَمْدَانِيِّ^(٣)،
وَطِيفَةَ النَّهْدِيِّ^(٤)، وَقَطَنَ بْنِ حَارِثَةَ الْعُلَيْمِيِّ^(٥)، وَالْأَشْعَثَ بْنَ قَيْسٍ^(٦)،
وَوَائِلَ بْنَ حُجْرٍ الْكِنْدِيِّ^(٧)، وَغَيْرِهِمْ مِنْ أَقْيَالٍ^(٨) حَضَرَمَوْتٍ، وَمَلُوكِ الْيَمَنِ.

Resûlullah Efendimiz'in hadislerini ve hayatını inceleyenler, bunun böyle olduğunu görürler. Sevgili Peygamberimizin kendi kabilesi olan Kureyşlilerle, Medineli Müslümanlarla, Hicâz ve Necd halkı ile olan konuşması; Yemenli Zülmiş'âr el-Hemdânî³ ve Tihfetü'n-Nehdî⁴ ile olan konuşması gibi değildi. Onun Benî Uleyym'den Katan ibni Hârise,⁵ her ikisi de Kindeli olan Eş'as ibni Kays¹ (v. 40/661) ve Vâil ibni Hucr² (v. 50/670) ile olan sohbetleri, ayrıca Hadramut ve Yemen melikleriyle yaptığı konuşmaları da birbirinden farklıydı.

3. Kabilesinin reisi olan Zülmiş'âr el-Hemdânî'nin isim zinciri Ebû Sevr Mâlik ibni Nemat şeklindedir. O, hicretin dokuzuncu yılında Peygamber Efendimiz Tebuk seferinden dönerken, Hemdân kabilesinden Müslüman olmuş birçok hemşerisiyle birlikte Medine'ye gelmişti. Şâir olan ve çok fasih konuşan Zülmiş'âr, Resûl-i Ekrem Efendimiz'in huzûruna çıkınca, recezler söyleyerek bir konuşma yapmıştı.
4. Yemen'deki Nehd kabilesinden olan Tihfe ibni Züheyr en-Nehdî de hicretin dokuzuncu yılında Peygamber Efendimiz'in huzûruna çıkmış, edebî dille bir konuşma yaparak kuraklıktan dolayı zor durumda olduklarını anlatmış, Peygamber Efendimiz de aynı derecede edebî bir üslûb ile onlara duâ etmişti (İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe* [Bennâ], III, 96-98).
5. Katan ibni Hârise el-Uleyymî'nin Peygamber Efendimiz'in huzûruna gelerek Müslüman olduğu, kuraklıktan yakındığı, kendisi ve kabilesi için yağmur duâsı istediği, Resûl-i Ekrem'in de duâ ettiği bilinmektedir (İbni Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, III, 238).

1. Eş'as ibni Kays, hicretin 10. yılında kabilesinden otuz veya yetmiş kişilik bir heyetle Medine'ye gelerek Resûl-i Ekrem ile görüştü ve Müslüman oldu. İran'ın ve Suriye'nin fethi sırasında yapılan önemli savaşlarda yiğitliğini gösterdi. Sıffin Savaşı'nda Hz. Ali'nin yanında yer aldı.
2. Vâil ibni Hucr el-Kindî el-Hadramî, Resûl-i Ekrem Efendimiz'in Peygamber olduğunu duyduğu zaman Hadramut'ta büyük bir melikti. Müslüman oldu ve saltanatından vazgeçip Resûl-i Ekrem ile görüşmek üzere Medine'ye gitti. Allah'ın Sevgili Elçisi onu ashâbına şöyle tanıttı:
"Bu Vâil ibni Hucr'dur. Çok uzaklardan, Hadramut'tan geliyor. Kendisi bir prens-tir. Allah'a, Resûlüne, İslâmiyet'e gönül vermiş ve hiçbir zorlama olmadan kendiliğinden çıkıp gelmiştir." Daha sonra Resûl-i Ekrem ona, memleketinde arazi tahsis etmiştir (Buhârî, *et-Târihu'l-kebir*, VIII, 175-176; İbni Hibbân el-Büstî, *Meşâhîru ulemâi'l-emsâr*, s. 144, nr. 276).

Bazı Mektupları

Meselâ Resûl-i Ekrem'in Hemdân halkına arâzi vermek maksadıyla yazdirdığı mektubundaki şu ifâdelere bakınız:

“Topraklarınızın dağları, vâdileri, merâları vardır. Onların bitirdiği ekinleri yer, hayvanlarınıza yedirirsiniz. Bize itâat ettiğiniz ve emânımızda olduğunuz sürece hayvanlarınızdan ve ürünlerinizden bir kısmını bize zekât olarak vereceksiniz. Erkek ve dişi develerin, sığırların, atların çok geçkin ve çok körpe olanlarından zekât verilmeyecektir. Kıymetli derisi için beslenen koçlar da zekâta tabi değildir. Azı dişini yarmış hayvanlardan zekât verilecektir.”

٩٦ - وانظر كتابه إلى همدان^(٨): «إن لكم فراعها، ووهاطها، وعزازها، تأكلون علافها وترعون عفاءها، لنا من دفتهم وصرامهم ما سلموا بالميثاق والأمانة، ولهم من الصدقة: الثلب، والنبأ، والفصيل، والفارض [و] الداجن، والكبش الحوري، وعليهم فيها الصالح، والقارح»^(٩).

Namazını Kılan İyi Müslümandır

Onun Yemen'deki Nehd kabilesine yazdığı mektuptaki şu ifâdelerine bakınız:

“Allahım! Onların saf, kaymağı alınmış ve sulandırılmış sütlerine bereket ver! Hayvanlarını çok, otlaklarını bol eyle! Sularını artır! Mallarını ve çocuklarını bereketlendir. Namazını dosdoğru kılan kimse iyi Müslüman olur; zekâtını veren güzel ve hayırlı iş yapmış olur. ‘Lâilâhe illallah’ diyen de kuvvetli bir îmâna sahip olur.”

“Ey Nehdoğulları! Müslüman olmadan önce müşriklerle yaptığınız sözleşmelerden dolayı bir sorumluluğunuz yoktur. Zekât borcunuzu sakın ihmâl etmeyin. Yaşadığınız sürece haktan ayrılmayın. Namazı gerektiği gibi kılın; bu konuda tembellik etmeyin.”

Yine Nehdoğulları'na şöyle yazdı:

“Size farz kılınan görevlerinizi yerine getirmelisiniz. Yaşlı ve kusurlu deve ve sığırlar ile genç deve ve sığırlar zekât olarak verilmez. Binek atları ile taylar da zekât olarak verilmez. Hayvanlarınızın otlağa gitmesi engellenemez. Meyve vermeyen ağaçlarınız kesilmez. Sağmal hayvanlarınız da zekât olarak alınmaz. Yaptığınız anlaşmayı bozup verdiğiniz sözden dönmedikçe bu böyle olacaktır. Müslümanlığa bağlı kalanlara vefa gösterecektir. Zekât vermemek için dinden dönenlerin sorumluluğu daha da artırılabacaktır.”

٩٧ - وقوله ﷺ لَنَهْدٍ^(١): «اللهم! بارِكْ لهم في مَحْضِهَا وَمَخْضِهَا ، وَمَذْقِهَا ، وابعث راعيها في الدَّثَرِ ، وافجرْ له الشَّمَدَ ، وبارِكْ له^(٢) في المال والولد ، مَنْ أَقَامَ الصَّلَاةَ كَانَ مُسْلِمًا ، وَمَنْ أَتَى الزَّكَاةَ كَانَ مُحْسِنًا ، وَمَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَانَ مُخْلِصًا ، لكم يابني نهْدٍ! ودائعُ الشَّرِكِ ، ووضائعُ المَلِكِ ، لَا تُلْطَطُ في الزَّكَاةِ ، وَلَا تُلْحَدُ في الحياةِ ، وَلَا تتناقلُ عن الصَّلواتِ»^(٣).

وكتب لهم: «في الوَظِيفَةِ الْفَرِيضَةِ ، ولكم الْعَارِضُ^(٤) ، والفَرِيشُ ، وذُو الْعِئَانِ الرَّكُوبُ ، والفَلَوُ الصَّبِيسُ ، لَا يُمْنَعُ سَرْحُكُمْ ، وَلَا يُعْضَدُ طَلْحُكُمْ ، وَلَا يُحْبَسُ دَرُكُمْ ، ما لم تُضْمِرُوا الرِّمَاقَ ، وتأكلوا الرِّبَاقَ ، مَنْ أَقَرَّ فَلَهُ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ وَالذِّمَّةِ ، وَمَنْ أَبَى فَعَلَيْهِ الرِّبْوَةُ»^(٥).

٩٨ - ومن كتابه لوائل بن حُجْر:

«إلى الأقيال العباهلة ، والأزواع المشاييب» .

وفيه: «في التَّيْعَةِ شَاةٌ ، لا مُقَوَّرَةٌ الْأَلْيَاطِ ، ولا ضَنَّاكٌ ، وَأَنْطُوا النَّبْجَةَ ،
وفي السُّيُوبِ الْخُمْسُ . ومن زَنَى مِمَّ بَكَرٍ فَاصْقَعُوهُ^(١) مِثَّةً ، واستَوْفِضُوهُ عَاماً ،
وَمَنْ زَنَى مِمَّ ثَيِّبٍ فَضَرَّجُوهُ بِالْأَضَامِيمِ ، ولا تَوْصِيمٍ في الدِّينِ ، ولا غُمَّةَ في
فرائض الله ، وكلُّ مُسْكِرٍ حرام . ووائلُ بن حُجْرٍ يَتَرَقَّلُ على الأقيال^(٢) .

Allah'ın Kanunları Uygulanır

Resûl-i Ekrem'in Vâil ibni Hucr'a yazdirdığı, "Güzel yüzlü, gül renkli Yemen meliklerine" diye başlayan mektubunda şu ifâdeler geçmektedir:

"Kırk koyunda bir koyun zekât olarak verilecek, ancak o koyun ne aşırı derecede zayıf ne de aşırı derecede besili, orta halli olacak. Define-lerin zekâtı beşte birdir. Bekâr olan bir kimse zina ederse, ona yüz sopa vurun ve bir yıl müddetle sürgüne gönderin. Başından nikâh geçmiş biri zina ederse, onu da taşa tutarak recmedin. Allah'ın koyduğu kanunları uygulamakta çekinme olmaz.¹ Allah'ın farzları kapalı değil açıktır; onları açıkça uygulamak gerekir. Sarhoş eden her şey haramdır. Vâil ibni Hucr zekâtları toplamaya memur edilmiştir."

1. Zina eden erkek ile kadına cezâ vermekten çekinilmemesi konusunda Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyurulmaktadır: "Allah'ın belirlediği bu cezâyı uygularken o ikisine olan acıma hissi sizi etkisi altına almasın." (Nûr 24/2).

2. Hz. Ebû Bekir'in hilâfeti zamanında Halife tarafından yazdırılmış ve Enes ibni Mâlik vasıtasıyla Bahreyn taraflarına gönderilmiş olan bu mektubun tamamı için bk. Buhârî, Zekât 38, nr. 1454.

Herkese Anladığı Dille

Peygamber Efendimiz'in Yemen reislerinden olan Vâil ibni Hucr'a zekât konusunda yazdığı mektubun ifâdesiyle Hz. Ebû Bekir'in yine zekât konusunda Enes ibni Mâlik'e yazdığı mektubun² ifâdesi arasında dağlar kadar fark vardır. Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem kendilerine mektup yazdırdığı bu kabileler, kendi aralarında Kureys ve diğer Arap kabilelerinin kullanmadığı, oldukça nâdir ve alışılmamış kelimelerle konuştukları için, Allah'ın Elçisi onlara, Cenâb-ı Hakk'ın emirlerini anladıkları dille ifâde etmiştir.

Peygamber aleyhisselâm Atıyye es-Sa'dî'ye: "Veren el, alan elden hayırlıdır." anlamında olup "Üstteki el, alttaki elden hayırlıdır." diye ifâde edilen hadisi onların kullandığı ifâdelerle "Üstteki el veren eldir; alttaki el alan eldir" diye açıklamış, Atıyye de: "Allah'ın Resûlü (bu hadisteki 'mu'tiye' kelimesini 'muntiy'e' diye telaffuz ederek, 'mu'tât' kelimesini de 'muntât' diye söyleyerek) bize kendi lehçemizle hitap etti." demiştir.

Benî Sa'd ibni Bekr kabilesinden olan Atıyye'nin rivâyet ettiğine göre, bu kabilelerden bir grup insan Peygamber Efendimiz'i ziyâret edip onunla görüşmüşlerdi. Allah'ın Resûlü: "Görüşmediğimiz başka biri kaldı mı?" diye sormuş, bu grubun eşyalarının yanında kalan bir çocuğun bulunduğunu öğrenince Efendimiz onu da huzûruna getirtmiş ve kendisine: "Allah'ın sana verdiği zenginlikle yetin, kimseden bir şey isteme." buyurmuş, ardından da yukarıdaki hadîs-i şerîfi söylemiştir.¹

٩٩ - أَيْنَ هَذَا (أ/٢٠) مِنْ كِتَابِهِ لِلْأَنْسِ ، فِي الصَّدَقَةِ الْمَشْهُورَةِ؟ (٢) لَمَّا كَانَ كَلَامُ هَؤُلَاءِ عَلَى هَذَا الْحَدِّ ، وَبَلَغَتْهُمْ عَلَى هَذَا النَّمَطِ ، وَأَكْثَرَ اسْتِعْمَالِهِمْ هَذِهِ الْأَلْفَافِ اسْتَعْمَلَهَا مَعَهُمْ ، لِيُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نَزَلَ إِلَيْهِمْ ، وَلِيَحْدِثَ النَّاسَ بِمَا يَعْلَمُونَ.

١٠٠ - وَكَقَوْلِهِ فِي حَدِيثِ عَطِيَّةِ السَّعْدِيِّ: «إِنَّ الْيَدَ الْعَالِيَا هِيَ الْمُنْطِيَّةُ ، وَالْيَدَ السُّفْلَى هِيَ الْمُنْطَاةُ». قَالَ: فَكَلَّمْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَلُغْتَنَا (٣).

2. Hz. Ebû Bekir'in hilâfeti zamanında Halife tarafından yazdırılmış ve Enes ibni Mâlik vasıtasıyla Bahreyn taraflarına gönderilmiş olan bu mektubun tamamı için bk. Buhârî, Zekât 38, nr. 1454.

1. İbni Sa'd, *et-Tabakât*, VII, 430; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* (Selefi), XVII, 166-167, nr. 442.

١٠١ - وقوله في حديث العامري حين سأل ، فقال له النبي ﷺ : «سَلْ عَنْكَ»^(١).
أي : سَلْ عَمَّا شِئْتَ ، وهي لغة بني عامر.

Benî Âmir kabilesinden bir zât, Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sel-
lemin huzûruna gelip de ondan bir şey sormak istediğinde, Allah'ın Elçisi
ona kendi kabilelerinin lehçesiyle “istediğini sor” anlamında “sel ‘anke”
buyurmuştu.

İsmi bilinmeyen bu zât, Peygamber Efendimize: “Şehâ-
det ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur; senin dâvân
da haktır. Sana soracağım şeylere cevap ver.” demiş; o
da (yukarıda belirtildiği tarzda) “İsteddiğini sor!” buyur-
muştur.²

2. Müttakî el-Hindî, *Kenzü'l-ummâl* (Sekkâ), XII, 464, nr. 35559.